

Опис роботи музею

С.А.Ковпака

Музей Сидора Артемовича Ковпака відкрито в Путивльській загальноосвітній школі –інтернаті І-ІІ ступенів 23 лютого 1983 року до 65 річчя Радянської армії в приміщенні учбового корпусу. Відкриттю музею передувала довга кропітка робота вихованців під керівництвом педагогів. В 60-80 роках ХХ ст. учні займалися накопиченням матеріалів про партизанський рух на Сумщині, про життя і діяльність легендарного командира партизанського з'єднання С.А.Ковпака, комісара С.В. Руднева. Вихованці зустрічалися з колишніми партизанами – ковпаківцями, з рідними загиблих партизанів, вивчали літературу про партизанський рух (книги С.А.Ковпака, Г.Я.Базими. П.П. Вершигори,

С.П. Тутученко, матеріали періодичної преси). Спогади колишніх партизанів-ковпаківців, їх рідних, світлини, документи подаровані учасниками партизанського руху склали основу експозиції музею. Особливо цінні прижиттєві світлини командира партизанського з'єднання С.А.Ковпака, начальника штабу Г.Я.Базими з партизанами, знімки під час війни, післявоєнних зустрічей партизанів на місцях боїв. З гордістю зберігають екскурсоводи музею характеристику на партизанку П'ятишкіну Алевтину Василівну, партизанський квиток Гацького Петра Васильовича, фрагменти зброї партизанів. Довгий час пошукова група музею листувалася з командою теплохода „Сидір Ковпак”, окремими визволителями Путивля. Листи і світлини воїнів – визволителів міста Маршанського, Брема, Воропаєва дбайливо зберігаються в експозиції музею.

1993 року експозицію музею перенесено в житловий корпус школи в більш просторе приміщення. В ньому розмістили світлини, стенди зі схемами партизанських боїв,

подарунки музею відвідувачів та колишніх партизанів, діараму „Партизанський ліс”, бюст С.А. Ковпака, Книгу пошани школи. До 60річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні музей поповнився знімками, особистими речами, спогадами ветеранів війни, які пошуківці записали в зошиті „Говорять учасники Великої Вітчизняної війни”. До 60 річчя визволення України екскурсоводи музею ознайомилися з мало- відомими до цього часу матеріалами про партизанський загін Михайла Ганзіна, який діяв на Путивльщині. Були зібрані статті періодичної преси 2005 та минулих років про цей загін, підпільників. Це допоможе екскурсоводам у розробці нових текстів екскурсій. Накопчений матеріал про партизанський рух пошуківці ретельно систематизують. В цьому навчальному році вони продовжують вивчати біографії С.А.Ковпака, С.В. Руднева, Г.Я. Базими, партизанів-героїв, бюсти яких знаходяться на Алеї героїв у Спадщанському лісі. Пошуківці приділяють особливу увагу діяльності партизанів у Карпатах. Вивчаючи зібраний матеріал про Карпатський рейд вони дискутували з приводу доцільності цього рейду, так як у сучасній пресі він називався „рейдом приречених”. Продовжується робота по накопиченню матеріалів про участь жінок та дітей у партизанському русі. Деякі зібрані матеріали використовуються не тільки при проведенні екскурсій. З ними екскурсоводи знайомлять учнів середніх класів на виховних годинах .

За роки існування музею проведено більш ніж триста екскурсій, зустрічі з партизанами – ковпаківцями, їхніми рідними. В день 115річниці з дня народження С.А.Ковпака на Путивльщину приїздили партизани – соратники легендарного командира. Вони відвідали наш музей, зустрілися з пошуковою та екскурсійною групами, учнями школи .

Такі зустрічі корисні учням. Наші вихованці приймали участь у святкуванні 60 річчя партизанського руху на

Сумщині, 60річчя визволення України від німецьких загарбників. У музеї проводились екскурсії ,уроки пам'яті. Традиційно , окрім екскурсій, в музеї проводяться уроки історії в 5класах за темою : „Україна в полум'ї війни (1939-1945рр.)” , уроки географії за темою : „ Видатні люди нашого краю”. Учні з інтересом слухають екскурсоводів, які розповідають про життя і діяльність славного партизанського генерала, його соратників. Особливо привертає увагу учнів розповідь про людей, які в наш тяжкий час допомагають школі, вчителів-пенсіонерів, імена яких занесено до Книги пошани школи. В музеї збираються матеріали про вихованця школи Юрія Стебліна, сценарій його фільму „Рожденный вне закона”, листи литовських друзів з міста Преная. Тепер екскурсоводи готуються гідно зустріти 60річчя Великої Перемоги. В плані роботи музею проведення екскурсій не тільки для учнів своєї школи, але й для інших шкіл, студентів коледжу, технікуму, ліцею . Екскурсоводи обов'язково побувають у Спадщанському лісі в музеї Бойової слави, на алеї героїв. Вони хочуть відвідати деяких жителів навколишніх партизанських сіл, записати їхні спогади про тяжке лихоліття війни. Пошуковців зацікавив матеріал про партизанські села Путивльського району. Зараз іде збір і систематизація цього матеріалу, яких буде використано при проведенні бесід , краєзнавчих уроків. Це важлива ділянка роботи, тому що в нашій школі навчаються діти з Спадщини, Суворівши, Сафонівки. Буде екскурсоводом музею почесно для учнів школи . Це право надається кращім. Група екскурсоводів всього 10-12 чоловік.

Екскурсійній роботі передують кропітка праця по відборі і вивченню матеріалів. З 5класу учні знайомляться з історією партизанського руху на Сумщині, вивчають літературу про партизанський рух , матеріали періодичної преси, зустрічаються з колишніми партизанами, рідними загинувши месників, записують їхні спогади про буремну

юність. Особливо пам'ятна зустріч у 90роки ХХ ст. з сестрою С.В.Руднева, Уляною Василівною Мартусевою. Вихованці школи їздили в село Рудневе Путивльського району на батьківщину легендарного комісара. Там відбулася та незабуваема зустріч. На пам'ять залишилися світлини , спогади. Влітку цього року учні 7класів планують відвідати музей С.В.Руднева на його батьківщині. Неодноразово екскурсоводи і пошуківці відвідували музеї міста присвячені легендарним партизанам, експозицію краєзнавчого музею, присвячену Великій Вітчизняній війні, партизанському руху.

Екскурсоводи – випускники школи в 9класі допомагають готувати майбутніх екскурсоводів із 6-7 класів, передаючи їм знання і досвід по проведенню екскурсій . В текстах екскурсій немало місця відведено віршам місцевих поетів про війну на Путивльщині, участі жінок і дітей в партизанському русі, це дозволяє показати не тільки діяльність командира, комісара партизанського з'єднання, але й героїзм простих партизанів, трудівників тилу. Багато уваги при проведенні екскурсій учні приділяють біографії С.А.Ковпака, його післявоєнній діяльності. Особливу гордість у дітей викликає те, що будучи вже немолодою людиною Сидір Артемович Ковпак створив і очолив спочатку загін, а потім з'єднання партизанів, яке пройшло тисячі кілометрів у тилу ворога. Вже 1943 р. один із партизанських загонів Франції був названий іменем Ковпака, а в Італії партизанські загони носили або ім'я національного героя Джузеппе Гарібальді, або Сидоре Ковпака. За свідченням сучасників, сам Ковпак гордився радянськими, польськими, угорськими, чехословацькими та італійськими нагородами. Приїжджим відвідувачам музею екскурсоводи рекомендують почитати книгу С.А.Ковпака „Від Путивля до Карпат”, перекладену на 80 мов світу.

На бойовому шляху партизанського з'єднання від Путивля до Карпат побудовано більше 20 пам'ятників і меморіальних комплексів, які хочуть відвідати наші вихованці. Для досягнення цієї мети вони докладають багато зусиль. В наш важкий час учнівський і педагогічний колектив працює над проблемою самофінансування школи. Діти самі вирощують овочі, збирають макулатуру, лікарські рослини. Учні вірять, що в недалекому майбутньому використовуючи свої зароблені гроші, вони відвідають місце народження С.А.Ковпака, місто Котельву Полтавської області, музей Партизанської слави в місті Яремчі, могилу легендарного партизанського командира на Байковому цвинтарі в Києві. Більше 20 пам'ятників партизанам - віхи пам'яті подвигів наших дідів, їх не повинна забувати молодь, тому що „Той, хто не знає свого минулого не вартий майбутнього” (М.Рильський).